

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Égész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Égész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 6.

A vértanuk emlékezete.

Az ötvenedik évforduló páratlanul fenyvesen sikerült.

Ahol csak ünnepeltek, és hol ne lett volna ünnep okt 6-án, mindenütt óriási tömegben jelent meg a lakosság, még a hivatalnok sereg is.

Össze gyűltek lelkesedni, tanulni a multak emlékeinél.

Szükségünk is van rá.

Hiszen idők folyása alatt úgy meg tanultunk alkudni, hogy nemsokára már arra is rá került volna a sor, ami soha sem lehet eladó.

De a mult felszól a jelenhez, a jelen oda hajlott a mult szívére s annak dobbanása új lüktetést adott a pettyhűdt erekbe.

Tízszor, százszor jobban kell nekünk szeretni a hazát, ragaszkodni annak nemzeti jellegéhez, mint más népeknek. Hiszen úgy sem szereti más, csak mi: de gyűlölik sokan.

Barát, rokon faj nélkül áll a magyar, ellenséges népek, közömbös országok veszik őt körül, nekünk erősebbekké kell képeznünk magunkat, mint mások, nekünk több veszélyre kell számítanunk, mint másoknak, nekünk jobban kell biztosítanunk nemzeti államunk, hazánk felé az Isten

védelmét, mint más országoknak, mert Isten és önmagunkon kívül nem lelünk másokban támaszt.

Ebhez gyűjtöttünk mi erőt a multból, és erre tanított bennünket a mult.

A bosszu gondolata értelmetlen volna ma már. Esmévé, a hazafiság eszméjévé nemesült a mult összes véres napja nem erőszakra, de lelki nemességre inti azt, aki felé fordul.

Az ünnepek lefolyásáról következő értesüléseinket adhatjuk:

Aradon.

Az ország szíve alatt ez a szív megdobbant és a dobbanása olyan ünnepélyt jelent a hazafiasságnak, a melynek alig volt még párja itt az országban; a ki nem jöhetett el annak a lelke itt van, ünnepel a többiekkel is a 13 szíveknek körül, a mely vértanuinak szobor oldalain lobog. Itt a képviselőház, itt a főváros, a városok, országos és vidéki testületek és itt vannak csaknem teljes számban a nagy idők tanúi, a még élő 48-as honvédek, a kik utolszor is akarnak még tisztelni dicső tábornokai emléke előtt.

Arad városa már tegnap is teljes gyászdiszt öltött. Nincs ház, de talán ablak sincs, a melyen a kegyeletos gyásznap valamelyik jele kin nem volna látható; különös diszben pompázik az Andrássy-tér, a hol a városháza és számos más középület van és a Szabadság-tér, a hol a vértanuk szobra áll.

A szobor körül 13 szövétnak ég. Előtte, a színház felé eső oldalon, nagy feketén drapírozott szónoki emelvény áll. Az egész teret kettős sor gyász lobogós árbozfá veszi körül, az árbozfákat ember magasáig feketé drapéria köti össze, úgy, hogy az egész tér gyászpompába öltözött székesegyháznak látszik, melynek kupoláját a szabad ég alkotja.

Rendkívül ékes a minoriták temploma, a melynek tornyáról földig érő fekete lobogó leng és a melynek külső falát teljesen gyászlepel borítja.

Ma reggel valóságos tavaszi nap hajnala került el Arad városa fölött és oly verőfényt ontott, mintha örömmünnep és nem gyásznap volna.

És igaza van az égnek; talán az a mai nap, a melylyel egy fél százados gyász alkonyodik le, egy új, jobb kornak a kezdete.

Reggel 8 órakor kezdődött a gyülekezés a városházán. Az egész városházteret a küldöttségek foglalták el és azonkívül óriási néptömeg vette körül ezeket. A küldöttségek és a néptömeg által alkotott körön belül a képviselőház, a főváros küldöttjei, Arad város tanácsával és az öreg honvédekkel egyetemben foglaltak helyet.

Különös mehatottsággal nézte mindenki az öreg honvédeket. Kik százával vonultak fel a régi tépett gyászfátyolos zászlóik alatt, a menet a minoriták temploma-felé háromnegyed 9 órakor indult meg, elől toborzókoló fekete mélyen gyászruhába öltözött gyászos hirnök utána mentek tárogató lovas csatlósok. Kik ünneplés lassu gyászindulót fújtak. Utána jöttek a képviselőház négy diszbe öltözött huszárja az országgyűlés koszorújával, a mely mögött Arad város polgármestere és a képviselőház elnöke lépdelték, őket követte a képviselőház egész tisztikara vagy 50 országgyűlési képviselő, majd a főváros küldöttsége, az agg honvédek hosszú sora és azután tarka tömegben az ország minden tájáról érkezett hatósági és egyéb küldöttségek. A menettől jobbról-balra huszárok és csatlósok vitték a tengernyi koszorukat, a mely ugyancsak az ország minden részéből százával érkezett. A menet az óriási kiterjedésű fölteren s az ezt a templommal összekötő uton oly impozáns módon folyt le, hogy szobor és nagyobb rendet a főváros sem képes produkálni. 9 órakor volt ez Istentisztelet a minoriták templomában, a melynek gyászpompáját a Mátyás templom is irigyelhetne volna. A gyászmisét, a melyet Csák Czírjék provinciális czelebrált, csak azok hallgathatták meg,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mese a férfihűségről.

Irta: Deér.

I.

Ott ültek künn a kertben a virágot-hozó hársfa alatt. Csend volt körülöttük, olyan nagy, szinte áhitatos csendesség. Mintha minden csak őket figyelte volna. csak az ő szavukat leste volna. És ők ketten hallgattak.

A férfi kezében tartotta a lányka reszkető kezét. Tekintete szinte odatapadt a lány hamvas arcára s egész valójá elárulta, hogy heves, erős szenvedély tartja fogva lelkét.

A lányka félve, szinte remegve simult az erős, barna férfihez. Tekintete, az a csodás, ábrándos tekintet ott révedezett a lassan hervadó virágok között. Csak néha-néha emelte nagy, fekete szeméit a féli arcára. Mintha biztatni akarná, hogy szóljon már.

Pedig úgy is tudta, érezte a lányka szerelmes lelke, hogy a férfi miről beszélhet vele. Az a hallgató csendesség, az a gyöngye kézszorítás többet mondott minden szenvedélyes vallomásnál.

De hát ki tehet arról, ha a szerelmes szív oly örömmel hallja szerelmese szavát, mely csak boldogságról, tiszta, igaz örömekről beszél.

És ők ketten csak halgattak . . .

Csak akkor rezzentek föl, mikor a közeli bokorban egy kis szürke fülemile kezdett el dalolni.

Oly szép volt ez az esti dal. A két fiatal áhitattal hallgatta a kis szürke dalmokot. Minden hang oda lopta be magát a szívük középebe. Talán ez a szívhez szóló dal ragadta magával a férfi lelkét. Átkarolta a lánykát s csak úgy sugva szólott hozzá, mintha attól félt volna, hogy valaki ellesi titkukat.

— Szeretsz-e édes angyalom?

A lányka elpirult e szókra. Fejét odahajította a férfi széles vállára s mintegy álmodozva rebegette:

— Nagyon szeretlek . . .

A férfi meg, az erős, hatalmas férfi odahajolt a lányhoz s az első csókot lopta oda azokra a meleg, piros ajkakra.

— Félek, . . . suttogta a lányka reszkető hangon.

A férfi mosolygott.

— Ugyan mitől, te kis bohó? Hisz itt vagyok melletted s megvédlek még az esti szellő érintésétől is.

De a lányka csak nem nyugodott meg. Talán valami titkos, borongós sejtelen szállta meg a lelkét, a mely egy pillanatra elfeledkezett a boldog jelenről s csak a jövőbe tekintett, a fátyolfedte, titkos jövőbe.

A férfi észrevette szerelmese arcán a pillanatnyi borut. Hízkelő, beczégető hangon szólott hozzá.

— Mond édes, mi bánt? Miért e boru a szép arcodon?

A lányka beszédes szeméi könnyárban usztak s úgy a könnyein át mosolyogva beszélt a férfinek.

— Bocsáss meg, édes, de nem tehetek róla. Valami titkos, homályos sejtelen szállta meg a lelkem. Mintha valami láthatatlan veszély fenyegetne, a mi elvonná tőlem mindazt, a mi nekem boldogság, üdvösségem a földön. A te szerelmedet féltém, . . . azért remegek.

És a lányka még szorosabban simult oda a férfinek.

Az meg mosolygott.

— Oh te bohó lányka! Miért szomorítod magad ily balga képzelődéssel! Tudhatod, érezheted, hogy nincs hatalom, mely tőled elszakíthatson.

— De szegény vagyok, . . . susogta a lányka.

— És én gazdagabb leszek veled a föld minden hatalmasainál, — mondta szenvedélyesen a férfi. Ragyogó szemed párja, arczodnak rózsás üdesége, ajkaidnak egy csókja üdvösségem nekem. Nekem csak te kellesz, . . . csak egyedül magad.

De a lányka bánatos arca csak nem derült ki. Talán álmodott, talán álmában suttogott.

— És én mégis félek. Félek, mert tudom, hogy nincs egyebem, mint a szépségem, — ez a fekete szempár, mely oly könnyen elvesztheti fényét, ragyogását; ez a sima, — mint te mon-

a kiknek külön beléptijegyük jutott a templomba, mely alig fogadhatta be az ünneplő közönség ezredrészét. A zenés mise alatt az öreg honvédek álltak körül a régi vezérei és bajtársai emlékére felállított katalfalkot.

A gyászmise után következett a tnlajdonképeni ünnepség a vértanuk emléksobránál, az ünnepélyt a himnus eléneklésével nyitották meg, azután *Bethes* Imre, az aradi színtársulat tagja szavalta *Jókai* Mór alkalmi ódáját, az emlékbeszédet pedig *Csécsei* Imre református lelkész mondta.

Csécsei Imre emlékbeszéde a fájdalom gloriifikálásával kezdődik, azzal a szent fájdalommal, a mely még ha az élet vásárzájában elfelejtették is, eszünkbe juttatja a nagy és ünnepélyes alkalmakkor azt, hogy magyarok vagyunk.

Pillantást vet azután a nemzet harcziara századok alatt; a hatalom erőszakosságáról, a mely vérbe és könnybe fojtotta a nemzet szabadságvágyait. Végig kíséri a szabadságharc nagy vonásait, a hősök kinszenvedéseit, azután így szól:

Midőn, a hősök életét kioltó fegyverek ropogtak, midőn a hóhérok a pokol gyűlöletével fojtották meg vezéreinket: azt hitték, hogy eltörölték a föld színéről Magyarországot. Pedig dehogyan! Mikor a 13 kilehelte hősi lelkét, akkor született meg az új Magyarország s nemzeti méltóságunkat, jogos büszkeségünket csak megerősítette a hősök halála. Az a nemzet, melynek 13 ilyen vértanuja van, nem volt és nem lesz szolga soha; utjában lehetnek akadályok, de azok nem legyőzhetetlenek. Szolganépeknek nincsenek vértanúik!

A tizenhárom neve, mint csillagkép ragyog a szabadság égboltozatán: *Aulich* Lajos, a mindig győző *Damjanich* János, *Dessewffy* Arisztid, *Kiss* Ernő, *Knézich* Károly, *Lahner* György, gróf *Lázár* György, *Leiningen* Károly, *Nagy* Sándor József, *Pöhltenberg* Ernő, *Schweidel* József, *Török* Ignác, gróf *Vécsey* Károly, ti minden idők nagy hősei, vértanúi: leborul im a magyar nemzet a ti emlékeitek nagysága előtt. Leborulnak itt a nagy idők aggastyán alakjai: az öreg honvédek, hogy a ti emlékeitek dicsősége ragyogja be földi életük utolsó esztendeit. Leborulnak mindnyájan ifjak és öregek, vezetők és egyszerű munkások és áldunk benneteket a ti magasztos áldozataitokért! És a nemzet kész a világ előtt felkiáltani: hőseink, vértanúink emlékére nem tartunk hitvány alkut soha! Véljük hallani e szobor érczajának beszédét. Magyarországot az ő ezer esztendő dicsőségével nem lehet silány tartományi rangra alásüllyeszteni soha! Itt ünnepel, itt adja a koszoruját az ország első testülete, az országgyűlés, ez pedig az egész, az osztatlan nagy magyar nemzet hálá-

ját és tartozó kegyeletét jelenti. Lélekből gyászolunk s gyászunkban lélekből ünneplünk.

És te Isten, magyarok erős Istene, ki nem vagy bosszuálló istenség, terjeszd ki védelmed erejét Árpád országának határai felett! Engedd, hogy a külön nyelvű, de még nem egyszívű népek értsék meg valahára a magyart s legyenek segítők, testvéreink a jövődért folytatott nehéz harcainkban! Áldd meg a porladozó hősök nyugalma, az élők nemes hazafias törekvéseit! Add, hogy a nemzet, István dicsőséges koronájának viselőjével feldulhatatlan egyetértésben, legyen boldog a szabadságban és dicsőségben! Magyarok Istene, hallgasd meg imádságunkat! Ugy legyen! Ámen.

Majd *Ugron* Gábor beszélt, miközben koszorut raktak az emlékszobor talapzatára, az elsőt a képviselőház elnöke, a másodikat *Arad* város polgármestere, a harmadikat *Csatáry* Lajos az országos honvéd-egyesület nevében, a negyediket *Rózsavölgyi* alpolgármester a főváros nevében. Nem hallgathatjuk el azt a megjegyzést, hogy a főváros pálmakoszorúja a legnagyobb és a legizlésesebb és csak utána sorakozott az országgyűlés koszorúja. *Ugron* már régen befejezte beszédét s a koszoruk letétele még mindig folyt és tartott délutánig a szobornál. A koszorukat három négy sorban helyezték el a szobornál. A város által rendezett gyászünnepség alatt, a mely ezzel véget ért, az összes harangok zúgtak.

Délelőtt tíz órakor folyt le a vesztőhelyen az aradi honvéd-egyesület által rendezett ünnepély, a melyen *Sima* Ferencz, *Kossuth* Ferencz és *Barabás* Béla országgyűlési képviselők beszéltek.

Barabás Béla a következőkkel vezeti be: Oldjátok fel saruitokat, mert szent hely, a hová léptetek! Oldjátok fel lelketeiket az emberi gyarlóságok alól, mert erre a szent helyre imádkozni jöttetek.

Október hatodika van.

A világ minden népe, nemzete, a visszatérő időnek egy-egy napján zarándok utra kel, messze földet jár végig, csendes megnyugvással viseli az utnak töviseit, a testi sanyargatásokat is: csak hogy az élőhitnek szeretetével leborulhasson egy szent helyen, hogy ott vezekeljen, imádkozzon, elgyötört lelkének enyhet vigaszt találjon.

A magyar nemzetnek is vannak szent helyei. Egy némelyike örömtől, fénylő dicsőségtől környezve, de nagyobb részben szomorú emlékekkel, gyászszal beborítva.

Ifju honfiak, honleányok, a magyar népnek ezrei! kik messze földekről keltetek zarándok utra, ime ide értetek a szent helyre, a magyar nemzet gyászterére. Szentebb darab földje nincs e hazának, mert ezt hősök halála, vértanúink kiontott vére szentelte meg.

A honfiúi szívnek kegyelete, édes hazánk szeretete s egy szebb jövőnek hite és reménye hozott el ide mindnyájunkat, hogy itt imádkozunk, emlékezzünk s a mult idők dicső példáitól hevüljünk, lelkesedjünk.

Félszázadnak eseményei választanak el bennünket egy küzdelemteljes multtól, a midőn hazánk jobbainak lángszavára, élethalál harcra kelt az egész nemzet, eltiport jogaink visszavivásáért, szétszaggatott alkotmányunk helyreállításáért, elfojtott szabadságunk diadaláért, a családi élet tűzhelyének oltalmáért, az isteni és emberi igazságokért!

»A Kárpátoktól le az Adráig,
Egy bős üvöltés, egy vad zivatar,
Szétszórt hajával, véres homlokával
Állott a viharban meg a magyar.«

Azután valóban poétikus hazafias lelkesedés által sugalt, magas szárnyalású visszatekintést vet a vértanuhálálra, majd így végzi:

»Föl tehát hazám népe a jövőnek egy nagy dicső munkájára! Tegyük fogadalmat, hogy a kinszenvedett vértanuk eszméivel fogunk élni, szabadságunkért — ha kell — meghalni! Hála az égnek: »elfárad már a vérszék haragja«, — látjuk és érezzük, hogy »a vihar elmúlt már a csatákon«, — s így hisszük is, reméljük is: »Lesz még egyszer ünnep a világon!«

Pósa Lajos alkalmi költeményt szavalt. Az aradi dalárok zenekísérettel megnyitól a himnust és végül *Petőfi* Sándor csatadalát énekelték el. Az elnök zárszónoklatával ez az ünnep is véget ért.

Arad, okt. 6. (Saját tud. távirata).

A magyar országgyűlés képviselőházának koszoruját három hajdu vitte s a szalgját orsz.képviselők tartották. *Perczel* Dezső a képviselőház elnöke helyezte az emlékoszlopra a hatalmas koszorut, a következő szavak kíséretében: A magyar országgyűlés képviselőházának megbízásából és nevében teszem le e koszorut a hála igaz és örök kegyeletének zálogául a vértanuk emlékének talapzatára.

Arad, október 6. (Saját tud. táv.)

A gyászünnepélyre összegyűlt országgyűlési képviselők a következő táviratot küldték a vértanú *Damjanich* tábornok özvegyének:

dád, — rózsás arc, — mely oly hamar sáppadt, fakó lehet. És akkor, . . . akkor . . . Attól félek én, a mi azután jó, ha majdan nem lesz szép. Szeretni fogsz-e akkor is?

A férfi tekintete összefonódott a lányka szerelmes tekintetével. S a szerelmes férfi csak azt a bolondító fekete szempárt látta, csak annak a bársonyos hajfonadéknak a mámorító illatát érezte. És az a szempár, az a mámorító illat elkábította. Reszkető hangon szólt.

— Szeretni foglak mindig. Legyen bár fénytelen tekinteted, hervadjanak bár le arcodnak nyiló rózsái, legyen bár hideg ajkaidnak csókja, — én szeretni foglak akkor is, úgy is, szeretni fogom a te szép lelkedet, a te tiszta, a te szerelmes lelkedet.

A lányka mosolygott. Boldog volt, mert hitt és még boldogabb mert szeretett. A férfi meg örült, hogy a lányka arczáról tovatűnt a boru. Arra talán nem is gondolt, mi ütze, kergette azt el onnét?

Csak csókolta azt bársonyos hajfonadékat, meg azt a rózsás fehér arcot.

A kis szürke fülemile meg csak danolt tovább azon az ő szívhez szóló, szerelemre hívogató hangján . . .

II.

Nagy, nehéz függönyök zárják ki a kicsi szobából a napsugarat. Nem mozdul senki, semmi. Csak onnét a hóhérrá párnák közül hallatszik néha valami gyenge nesz. Olyan fájdalmas sóhaj, kinos, gyöttrődő vonaglás.

A szép leány beteg. Csunya, gyötrelmes kór szállta meg. Sokáig feküdt. De tán a testi kínál is kinosabb volt lelkének fájdalma. Minden gondolata, lelkének, szívének minden dobbanása csak azé a férfié volt, kit szeretett. Csak az fájt neki, hogy szerelmesét nem láthatja.

Hányszor hívta, hányszor kérte környeztet, hogy bocsássák be hozzá s ő meggyógyul! Hiába volt a kérés, nem láthatta szerelmesét. Az a gondolat vigasztalta csak, hogy nem sokára megjő majd az idő, midőn ő újra egészséges leend s akkor folytatni fogják azt a szép színes ábrándot, melynek most egy időre vége szakadt.

— Annál boldogabb lesz a viszontlátás, — gondolta a leányka.

Eljött az az idő, mikor a lányka újra felkelhetett. Kitérték az ablakot s a lány örömmel sietett oda, hogy újra láthassa a napvilágot, az ő virágait.

Jó is volt így. Legalább nem látta, mint könnyeznek ott hátul a szobában övéi. A lányka örült, hogy meggyógyult, — s boldogságában nem vette észre a mások fájdalmát.

— Ugy-e most már láthatom őt is? — kérdezte a lányka édes anyjától.

Édes anyja nem tudott válaszolni. — Átölelte leányát s úgy sirt, zokogott.

— Anyám, mi bánt? Mi történt? Ugy félek, úgy remegek! Talán ő elhagyott?

Remegett, elcsuklott a lányka hangja.

Édes anyja megértette a leány lelkének kinos vergődését. Nem szólt. Egy kis tükröt adott oda a leánynak.

A leányka sokáig nézte magát a tükörben. Az első pillanatban egész valója felriadt. Eltűnt a szemeknek fénye, arcának rózsái lehervadtak s az az éjfekete, bársonyos hajfonadék szinte megfakult.

Nem maradt semmi a régi szépségből. — csak egy-egy feketés folt, egy-egy csunya barázdá az arczon. Sokáig nézte a szomorú képet a leányka.

És csak nagy sokára kezdett el — mosolyogni.

— Csak ez anyám? — kérdezte mosolyogva anyját.

Szegény leány, — még volt neki hite Bizott a férfi szavában, a férfi nagy szerelmében. És ez a nagy bizalom elfeledtette vele rutságát.

— Oh anyám, e miatt ne könnyez. Én azért boldog vagyok. Ő szeretni fog így is, — megmondta még akkor régen, . . . mikor még szép voltam.

— Akkor igen, — gondolta az anya, — de leányának nem szólt.

— De ereszsztetek már hozzám, — könnyörgött a leány.

— Legyen tehát mondta az anya s elment.

Csakhamar jött a leány szerelmese, az erős barna férfi.

»Egy nemzet emeli le nagyjai előtt kalapját; megcsokolja azt a kezét, melyet egykor a hősök hősenek nyujtott és tisztán megőrizett«.

Arad, okt. 6. (Saj. tud. táv.) A gyászünnepélyen a vértanu rokonai közül jelen voltak: özvegy *Vécseyné*, a vértanu özvegye; *Pappné* szül. *Pöllenberg* Helén, Pöllenberg vértanu testvére, két leányával. Koszorut küldöttek a következő rokonok: Lahner Vilmos tábornok rokona *Bello* Vilmos budapesti vasúti tisztviselő; *Leintngen* tábornok unokái és lányai, a *Dessenffy*-család.

A főváros gyásza.

A székes-főváros polgársága és hazafias nagyközönsége az aradi gyásznapi mai félszázados évfordulóján méltó módon áldozott az aradi tizenhárom vértanu honvéd tábornok emlékének. A főváros középületein, az iskolákon, magánépületeken, közte a gróf Károlyi-palotán gyászlobogók voltak kitűzve. A templomokban gyászistentiszteleteket tartottak, amelyeken részt vettek a hatóságok fejei, a 48-as honvédek, a honvéd-egyesületek tagjai, a különféle polgári körök, az egyetemi polgárok és a tanuló ifjak. Kinos feltűnést keltett, hogy a fővárosi tanács nem adott szünetet a községi iskoláknak s így ezek nem tartottak ünnepélyt, míg az állami középiskolákban, még a Ferencz József nevelőintézetben is, továbbá a kegyesrend, református és más felekezeti iskolákban mindenütt megtűnték a gyásznapot. Az országos gyászünnepély az új városháza közgyűlési termében óriási közönség részvételével rendkívüli lelkesedés mellett folyt le.

A ferenczrendiek templomában.

Tíz órára a ferenczrendi atyák temploma zsufolásig megtelt válogatott és gyászba öltözött közönséggel. A templom ez alkalommal gyászban pompázott. Ugy a szentély, mint a padosorok fekete tapettel voltak bevonva. A szentélyben állott a diszes katedra, számtalan gyertyalángtól övedzve. A katedra felett a 13 vértanu alegorikus régi képe, egy magyar czi-

A leány örömpresve futott hozzá, karjait kitérte a boldogságtól nem jött hang az ajkára.

A férfi meg csak állt ott sáppadtan, remegve, — mozdulatlanul.

Mintha álmodnék! A leány észrevette ezt a mozdulatlanságot. Egy pillanatra visszatartott, de aztán újra mosolygott. Odament a férfihez, átfonta annak nyakát s úgy susogott hozzá szerelmes szavakat, csak úgy, mint régen.

— Édes te, én vagyok a te szerelmesed! Hát már nem ismeresz! Ugye ez a csunya kör megváltoztatott?

A férfi meg csak nézte a leány fakó, himlőhelyes arcát. Látszott rajta, hogy nagy szájalom tartja fogva a lelkét. Csak nagy sokára jutott szóhoz.

— Szegény leány te, — mondta suttogva.

Aztán lefejtette a leány ölelő karjait s megindult kifelé lassu, bizonytalan lépésekkel. A leány hosszan, mereven nézett utána. Aztán felzokogott hangos el-el csukló zokogással.

— Hát mégis igazam volt! . . . Ez hát a férfihűség! . . . Addig tart csak, — míg a virág fakadása . . . Csak a szép arcot szeretik s egyéb semmit . . . Ha elmúlik a szépség, elfordulnak tőlünk. Azzal sem törődnek, ha a szívünk szakad is meg utánuk . . .

— És csak sirt, zokogott tovább a szegény leány, ki úgy hitt, úgy bizott a férfi szavában, — a férfi hiúságban.

mer, keresztbe tett régi honvéd karddal és több koszoru díszítette. A katedra két oldalán tizenkét 1848—49-iki agg harcos, a honvédmenház tagjai állottak sorfalat. Ezek a régi harcosok képezték a dicsőséget. Valamivel 10 óra előtt vonult be az egyetemi ifjuság impozáns tömege, zászló alatt vonultak a templomba. Lehetek vagy 800-an az egyetemi ifjak. Utánuk érkezett meg a főváros törvényhatóságának képviselőiben *Halmos* polgármester, majd báró *Podmaniczky* Frigyes vezetése alatt jöttek az országos honvédegyesület választmányának tagjai. Azután sorban érkeztek a függetlenségi és 48-as kör küldöttsége *Molnár* Jenő vezetése alatt, a Kossuth Lajos nőegylet, a középiskolák fiu- és leánynövendékei, több országgyűlési képviselő, köztük *Emmer* Kornél, *Komjáthy* Béla, *Olay* Lajos, *Illyés* Bálint, *Egyedy* Lukács, *Krajcsik* Ferencz, *Tompa* volt képviselő, *Follmann* Alajos királyi táblai bíró, gróf *Kreith* Béla s a többi notabilitás.

A gyászmise kezdetén érkezett meg *Ruttikayné* Kossuth Lujza asszony a templomba s az első padosorban foglalt helyet. Ott láttuk a 13 vértanu több rokonát, a kik szintén az első padosorokban foglaltak helyet. Eljött a templomba *Görgey* tábornok öccse, *Görgey* István is. A gyászmisét *Baán* Sándor ferenczrendi házfőnök tartotta fényes segédlettel. A templomi ének-kar régi gyászdalokat adott elő. Mise után a papság a katedra felé vonult, megkondultak a harangok s kezdetét vette a »Libera«, a melynek befejezte után, a közönség az Ujvárosházára vonult, a hol gyászünnepély volt. A rendőrség részéről a templom előtt báró *Splényi* Ödön rendőrtanácsos vezényelt. Benn a templomban *Bockelberg* Ede rendőrfelügyelő ügyelt a rendre. A templom bejáratánál diszruhás rendőrök állottak sorfalat.

A belvárosi plébánia templomban.

Az ugynevezett hivatalos gyászistenti tisztelet a belvárosi plébánia templomban volt. Ide gyülekeztek a székesfővárosi törvényhatósági bizottságának tagjai, a »Saskör«, a kerületi előjárók, a belvárosi fiu és leány iskolák növendékei s szintén tekintélyes számu közönség. A templom hajója itt is gyászleppel volt bevonva, ugyszintén a padosorok is. A diszes katedra a templom közepén volt felállítva. A katedra közötti padosorokban néhány 48-as honvéd ült. A székesfővárost itt *Matuska* alpolgármester képviselte.

A törvényhatósági bizottság és a »Saskör« részéről ott voltak: báró *Kaas* Ivor, *Farmai*, *Görög*, *Boros*, *Némái*, *Török*, *Fried*, *Fridvalszky*, *Sigmund*, *Virava*, *Dobrovsky*, *Unger* Alajos, *Mörlin* Imre, *Muschenbach*, *Keszler* stb. bizottsági tagok; továbbá a kerületi választmány, az előjáróság élén *Pesti* Ferencz előjáróval, a katolikus kör, az iskolák tanító testülete. *Wehner* fővárosi hivatalnok. A gyászmise 10 órakor vette kezdetét, amelyen *Kirner* belvárosi apát plébános pontifikált fényes segédlettel. Mise végeztével *Libera* volt. A templomi ének-kar itt is régi egyházi gyászdalokat adott elő.

A fővárosi polgárság ünnepe.

A Lipót-utcai városház diszterme volt a fővárosi polgárság ünnepének színhelye. Megható, de egyuttal izgató is volt ez az ünnep. A beszédek, melyek ott elhangzottak, izzóvá tették a gyászoló közönség hangulatát. Az arcokon ott égett, a szivekben ott lángolt az izzó hazaszeretet, az el nem muló harag, az enyhülni nem akaró bánat.

A termet zsufolásig megtöltötte az ünneplő közönség. Különösen sok volt a gyászba öltözött hölgy. A karzatot az ifjuság töltötte meg. Közéletünk jelesei közül ott láttuk *Szilágyi* Dezsőt, akit megérkezésekor szünni nem akaró éljenzéssel fogadták, *Eötvös* Károlyt, *Illyés* Bálintot, *Györi* Eleket, *Emmer* Kornélt, *Vázsonyi* Vilmost, *Hoitsy* Pált és másokat.

Az elnöki emelvényt az ünnep rendezői és szónokai foglalták el. Az emelvény előtt állott egy egyetemi hallgató kezében az egyetemi-kör hatalmas gyászfátyolba vont lobogójával.

Az ünnepély a szózat eléneklésével kezdődött. Aztán *Illyés* Bálint lépett a szószékre és gyönyörű beszédben méltatta a mai napnak gyászos jelentőségét. *Benald* Ágoston egyetemi hallgató szavalta azután *Tóth* Kálmánnak izzó haragtól és fájdalomtól csapongó balladáját, a melynek az a címe: hogy »Mit faragsz ács, mit faragsz?« A szavalt nagy hatást tett. Az arcok kipirultak, a kezek ökölbe szorultak. A szavaltót végül zajosán megtapsolták.

Most *Eötvös* Károly szavaltata következett. *Eötvös* fekete diszruhát öltött ez alkalomra és egész alakján meglátszott a nagy meghatottság. Hangja meg-megcsuklott és meglátszott rajta, hogy átvonul lelke előtt annak a borzalmas eseménynek az emléke, a melyről most megemlékszik.

Most *Gál* Gyulának, a Vigszínház jeles drámai színésznének szavaltata következett. *Illyés* Bálintnak »A gyásznapi« című ódáját szavalta el nagy hatással. A közönség a gyönyörű szavaltatot többször szakította félbe tetszés nyilatkozatokkal és végül hosszasan és zajosán megélejtették a szavaltót és a költemény szerzőjét is.

A dalárda most *Petőfi* Honfidalát énekelte el. Azután *Vázsonyi* Vilmos lépett az emelvényre és *Batthyány* Lajosról, Magyarország első vértanu miniszterelnökéről mondott eszmékben gazdag gyönyörű emlékbeszédet.

Az ünnepély a Hymnus eléneklésével ért véget.

Gyászünnepélyek Nagyváradon.

Az aradi Golgothán vértanu halált szenvedett 13 hős magyar tábornok kivégeztetésének félszázados emlékezetét Nagyvár sado impozáns módon ülték meg.

Az iskolákon és sok magánházon gyászlobogók lengtek. A kath. templomokban requiemeket tartottak a szabadságért elvérzett marttyrok lelkiüdvéért s Nagy Sándor vértanu emléktáblájánál megszólalt a honfi szív keserve nagyjaink elvesztése felett. Szép volt, lélekemelő a gyászos ünnepély, méltó a kivégzett hősök emlékéhez.

Csak a rendőrség nem tartotta szükségesnek, hogy az ünnepély közvetlen szomszédságában a Fő-utcán egy félóránnyira némileg ellenőrizze a kocsiforgalmat, a melynek zaja zavarólag hatott az ünnepségre.

A Nagyváradon lefolyt gyászünnepségekről a következő tudósítást adjuk:

Gyászmise a Szent László-templomban.

A gyászünnepélyek délelőtt 9 órakor a Szent László templomban tartott gyászmisével vették kezdetüket.

Az isteni tiszteleten az iskolák növendékei s nagy számu előkelő közönség volt jelen.

A diszes katedra *Germán* Károly »Kegyelet« temetkezési intézete állította és *Jelínek* Ferencz műkertész díszítette fel igen szépen.

A requiemet dr. *Vucskics* Gyula plébános tartotta segédlettel.

Gyászmise Velenczén.

Várad-Velenczén sem felejtkeztek meg a nemzet vértanuiról. Az ottani közélet derék vezetői, a hazafias tanítói kar kérte fel a városrész lelki atyját *Gabrielly* Lajos plébánost arra, hogy az aradi 13 lelki üdvéért megdicsőülésük 50-ik emléknapiján misét mondjon.

A gyászmise fél 8 órakor tartatott meg a velencei róm. kath. templomban. A templom hajójában izléses katedra volt felállítva, mely-

nek legfőbb díszét a *Farkas* József várad-velencei műkertész által felajánlott gyönyörű thea-rózsa koszoru képezte. A gyászmisén a községi és a róm. kath. elemi iskolák és apácza-zárda növendékei tanítóik vezetése alatt vettek részt, ezenkívül a városrész lakói közül is számosan megjelentek valláskülönbőség nélkül.

Az olasz-i plébánia templomban.

Délelőtt 10 órakor az olasz-i r. kath. plébánia templomban nagy gyászpompával volt megtartva a requiem a 13 aradi vértanúért.

A templom bejárata ezüst rojtos fekete posztóval volt díszítve s ezen a vértanuk neveivel ellátott táblácskák; legfelül gr. *Balhyány* Lajos és *Damjanich* neveivel.

A templom hajójában ezüst menyezet alatt, óriási kandeláberekkel körülveve díszes katafalkot állított fel a kegyelet temetkezési intézet, a mely közé csoportosultak az egyletek, testületek képviselői.

Zászlókkal jelentek meg a függetlenségi és 48-as párt és Népkör tagjai, a kath. legényegylet, az első nagyváradi munkás betegsegélyző egylet. Ez utóbbi tagjai fáklyákkal álltak körül a katafalkot.

Az önkéntes tűzoltó egylet tagjai, *Mezey* Mihály főparancsnokkal élükön, teljes díszben, az egylet lobogójával jelentek meg.

A tágas templom zsufolásig megtelt előkelő, hazafias érzéstől áthatott közönséggel.

A jelen voltak között képviselve volt a város, megye, törvényszék, kir. pénzügyigazgatóság, az összes iskolák és ott voltak a régi, 48-as honvédek és díszes női közönség, leginkább gyászban.

A jelen voltak közül a következőket jegyeztük fel:

Sal Ferencz kir. tanácsos, Járosi Károly kir. táblai bíró, Nagy Eernő kir. jogakadémiai tanár, Hraniczky Károly megyei orvosszéki elnök, Dus László városi tiszti ügyész, Olasz Gyula kir. törvényszéki bíró, Komlóssy József gazdasági tanácsos, ifj. Rimler Károly és Gerő Armin rendőrkapitányok, Baróthy Ákos dr. t. főorvos, Darvassy Lajos katonai tanácsos, Beczkay Lajos, Déry János, Nemes Áron dr., Kiss Elek, Nesztor József, Kazay kálmán dr., Stark Gyula igazgató, Papolczy Ferencz; ott voltak továbbá zászlójuk alatt *Szücs* István városi levéltáros vezetésével az 1846—49-iki honvédegyelet tagjai, a jogakadémia ifjusága *Medvigy* Gábor vezetésével, a pénzügyigazgatóság tisztviselői Káli *Nagy* Endre titkárral élükön stb.

A gyászmisét *Dencs* János tb. kanonok, esperes-plébános végezte *Pálffy* Béla főreáliskolai hittanár, továbbá *Kópis* József és *Pák* Emil segédletével.

A gyászmise és *Libera* után felhangzott *Dobó* János kántor ajkán a »Szózat« felemelő dallama és szívből-lelékből együtt énekelte a jelenvolt nagy közönség.

Nagy Sándor vértanu szülőházánál.

Az olasz-i plébánia templomból az egyletek, testületek lobogókkal s a nagy közönség *Nagy* Sándor vértanu szülőházához vonult, ahol a *Mokry* Jánosné derék honleány által ez alkalomra szépen megkoszorozott emléktábla van elhelyezve.

Itt a gyászünnepély a református daloskör énekével vette kezdetét.

Bajza apothozisát adták elő, igen szépen.

Ezután *Pálffy* Béla főreáliskolai r. kath. hittanár, a kath. legényegylet igazgatója lépett, az emléktáblával szemben felállított emelvényre s igen szép emlékbeszédet mondott, hazafias lelkesedéssel, verv-vel.

A szép beszéd a következő:

Tisztelt ünneplő közönség!

Folgártársak!

Magyar földön állunk, magyar zászlók lengenek felettünk s a szó, ami körültem hangzik, a beszéd, mi önökhöz szól, ugyanaz, melyet őseink beszéltek — magyar.

Ez a ma képe.

Ötven év utáni képe ez annak a napnak, melyen porba hullott a magyar zászló, idegen lett urrá e földön s tizenhárom nemzeti hősnök, hős mátyrunk vére irta a földre, kiáltotta égre, hogy elpusztult egy nemzet — meghalt a magyar.

Mily csodálatos évforduló! Mintha a sötét éjszakának a világos nappal lenne az évfordulója, mintha sok századok teltek volna el ama gyászos nap óta,

Vissza tolom a mai napot ötven évvel, az időnek szárnyán visszazálok a multba.

* * *

Mintha hidegebb lenne egyszerre körültem, mintha a verőfény homályba borulna.

Elöttem mered fel az aradi vár fala. Nem védelmi helye többé a magyarnak, hanem börtön, melynek mélyében lánczra verve ülnek azok, kik teerted küzdtek, óh szabadság.

Katonaságot látok gyülekezni hosszú sorban. Nem honvédek azok, idegenek. A megvert ellenség tért vissza, hogy bosszút álljon s fegyverzetén ott ragyog a sas, mely belé vágja karmait a lelészolt magyar Prometheusz szíve közepébe.

De élénkül a csoport. Régi honvéd ruhák jelennek meg a katonák között, csatáink hős tábornokai. Es hangzik a vezényszó előre, s ők mennek előre, a halálba, a bitófához.

Egymásután lépnek a vesztőhelyre, számuk egyre fogy, a löveg lélegzete lázas lesz, majd visszafojtja azt.

Meghal az utolsó is.

De nem, egyik a golyóval kivégzettek közül feláll, fájdalmasat kiált haláltusájában, míg egy szánakozó orvos szíven szurja stiletjével. O akkor a halál irgalom számba ment a magyarnál.

Aztán elvonulnak a katonák s a mi nagy küzdelmünkben nem marad többé egyéb, csak tizenhárom frissen hantolt sir, mely fölött kiterítve fekszik — Magyarország.

Ujra meglebbentem az időnek szárnyát. Minden lebbenése egy esztendő — tovább innen tovább.

Átrepülök az 1850-ik éven, sötét körül minden, sötét és hideg. A halál még mindig ur a földön. Tovább lebbenti szárnyát az idő a sötét puszták felett s csak a nyolczadik lebbenés után látok valami fényt 1857-ben.

Templomból sugárzik a fény elő. Fent az oltár fölött egy égi nő alak képe látszik, lent az oltár számolyánál egy bíbor ruhás főpap s körül a templomban világiak, papok, szegény és gazdag, nő és férfi vegyesen.

Valamit kérnek. Az ima szava kihangzik:

Magyar országról
Romlott hazánkról
Ne feledkezzél meg
Szegény magyarokról.

A mária-czelli templom ez, Szcitovszky primás térdel ott az oltárnál s körül a templomban maga a magyar nép könyörög hazánk védasszonyához.

Itt gyült először össze a magyar, mint magyar s itt kapta meg az elveszett három színű zászló egyik színét ujra, a föléledt reménynek zöldjét.

Az idő ismét meglebbenti a szárnyát velem s ujra átrepülünk hosszú éveket.

66-hoz értünk. Ágyu dörgést hallok, kardoknak pengését, a futó paripák rohanását, de nem a kivított diadalra. Vert sereg fut felbomlott sorokban véres mezőkön át.

A königráczai csata volt ez. Vesztés azoknak, kik leigázva tartottak bennünket, nekünk...? Vörös szín a zöldhöz, a készülő új nemzeti zászlóhoz.

De a fehér szín, a béke színe hogyan száll ismét közénk!

Szinte csodás hamar.

Akiket szeret az Isten, nagy férfiakat támaszt azok közül szorongattatásaik idején. Mi köztünk is támadt.

A haza bölcsé megkezdte szent munkáját, a békítés művét s hogy oly hamar sikerült, az az oka, hogy ahol nem volt elég a bölcsnek esze, ott segített neki egy áldott királynő szíve s ilyen ész és ilyen szívnek ellent nem állhatott semmi.

Meg lett a béke, a kiegyezés. És újból felemelkedett a három színű nemzeti zászló.

S itt leborulok az emlékezés során, a nemzetvédő hatalmas Isten előtt, ki újjá alkotta a széttépet zászlót, kinek szent jobbja örködött haldokló nemzetünk felett és tisztelettel hajlok meg nemzeti mártórajaink sirja előtt, kiknek hála gyümölcsét élvezzük mi ma, a szabad független magyar hazát.

Ez az utolsó ötven év története.

* * *

Im kezünkben hát ujra a zászló, mely annyi dicsőséggel röptült előre, kezünkre van bízva, hogy vigyük diadalra tovább.

De mintha nehéz volna, mintha a békében lassabban jutna előre. Es mi elzarándoklunk nemzeti vártanuinak sirjához. Nem bosszút meríteni onnan, hanem tanulni, tanácsot kérni tőlük, hogyan tartasuk, hogyan vigyük ezt a zászlót, hogy diadalmas legyen utja.

Nem lehetünk ott mindnyájan Aradon, nem téphetünk emlékül virágot ama sírokról, hogy erőt merítsünk az emlékből, éppen azért engedjék meg nekem, hogy hőseink lelkét övező babérokba téphessek levelel, s ezt oszszam szét közöttük. Ez becses emlék lesz, ebben több lesz a haladásra buzdító erő.

Akarmelyik hősnököt nézzük, lelkük legértékesebb gyöngye volt a szeretet embertársaik iránt, a szeretet a haza iránt, s e két gyöngy van befoglalva erősen e feddhetlen becsületes élet gyűrűjébe.

Egyenlőség, egyenlő szeretet eszméje! hová lettél közlünk. Születése percétől fogva különbség van ember és ember között. De ez hagyján, ez a különbség meg lesz mindig. De attól kezdve, hogy a gyermek a jót a rossztól megkülönböztetni tudja, tanítjátok-e egyenlő szeretetre őket. Hogy a gazdag le ne nézze a szegényt, hogy a szegény ne gyűlölje a gazdagot, mert ha ezt teszi, vét a haza ellen, melynek határai között csak testvérek lehetnek, vétkezik Isten ellen, ki egy Atyánk mindnyájunknak. Ma is hangzik a harczi riadó. De a zászló nem a haza színe, vérvörös az, s nem ellenség ellen zug a küzdés zaja, hanem társadalmi osztályharcz dul köztünk. Dicsőült mátyrjaink tőlünk ne kérjétek szent eszméteket, leheljétek belénk ujra.

Feddhetetlen élet. Nagy szó! ebben áll a harc ereje. Szabadosság dul közöttünk. A szabadság korlátait könnyeben megtörjük, mint a szabadosság ellen vetettet. S mint a kór lázában pusztul a test, züllik az erkölcs. Pedig a hazának erős védőkre van szüksége, erős lelkűkre, bátor, ép szívekre. Ilyenek voltak azok, kiknek emlékét ülljük, ezért volt dicső csatájuk. Csak a szabadság nevel hősokeket, a szabadság szolgává sülyeszt. Ezért alapja minden országnak a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görnyed. Nem idegen erő görnyesztí oda — magától sülyed.

Hazaszeretet! Te szent tiszta érzés! Tudjátok-e mi a haza?

Egy száműzött, bujdosó naplóját citálom, hogy beszélje ő, mi az ember hazátlanul.

Egész nap járok nyugtot nem találva s ha estére kél az idő, hiába látom a völgyből felszáló füstöt, nem tartok arra. Azok a tüzhelyek nem melegíthetnek engem, idegenek laknak ott. Egyedül áll, kinek hazája pincs.

Patak cseveg utam mellett. De hangját nem értem. Boldog gyermekkorom nem az ő partján telt le. hangja, parti virága nem juttat eszembe semmit, csak pátyat ébreszt egy másik után, mely messze csörgedez innen messze...

Egyedül áll, kinek nincs hazája.

Óreg embert látok gyermekektől körülveve, mint az olajfa áll gyökérhajtása közt és szólnak a gyermekek atyám, szól az agg fiam.

Csak engem nem szólít senki, nekem nincs itt atyám.

Egyedül áll, kinek nincs hazája.

Könny szökik szemembe, kérdik mi fáj s ha mondom nem értik, dal kél ajkaikon a boldogság dala s örömiük idegen nekem. Sem a fáj-

dalomban, sem az örömben nem osztozkodhatom velük.
Egyedül áll, kinek nincs hazája.

Atya, testvér, barát, boldogság csak a haza földjén terem.

De miért csak itt?

Mert ez a föld őseink porával van telítve. Őseink temetője ez s éppen ezek a sirdombok képezik alapját a hazaszeretlet nagy templomának. A föld mindegy, itt vagy ott, de ha temető is volt már, akkor szent lett a hely még a pogány előtt is. Ezekből a sirokból ki nyulnak az ősök kezei, s fogva tartják az unokák szívét. Vethet aztán az élet hulláma bárhová, bármily rangba, az a szív nyughatatlan lesz mindaddig, míg te benned nem nyugszik meg, ó szent anyaföld.

Ezért a földért, őseink temetője, saját bölcsőjük talajáért harcolt a nemzet s a 13 mártír. Harcaik óta még drágább lett a föld nekünk s mégis, mégis, ha hazaszeretletünket összehasonlítjuk az övékkel? . . .

De ne beszéljünk most erről.

* * *

Ünnep van ma a magyar hazában. Aradra gyűlt a nemzet egy része s ki ezt nem teheti, vagy aki oly szerencsés, mint mi, hogy egyiket a 13-ból magunkénak mondhatjuk, külön is ünnepel szanaszét az ország minden zugában. Ilyenkor megnyílik a szív, a benyomások iránt fogékony lesz a lélek s könnyen tanul az ész.

Szent az ötvenedik esztendő, ezt szenteljük mi most s ha érezni tud a por, az ország ünnepének hangja le szólva a sirokba, megremegteti a hősök szívét.

Es fel kellnek ők. Látják az őket ünneplő nemzetet, akik nem bosszuért, de tanulni jöttek el emlékökhöz. S oda fent az Égben könyörögnek értünk, hogy lelkünkhez forraszthassák lelküket, szívünkhez érzésüket, agyunkhoz elhalványulni kezdő nagy eszméiket, hogy ők éljenek majd bennünk, szívünkben, lelkünkben, agyunkban.

Igy majd újra diadalra zeng a zászló, a hazaszeretlet, a tiszta erkölcs, a testvéri szeretet viszi majd előre s áldó kezét le nem veszi majd fölé a nemzetvédő nagy Isten, a mi jó Istenünk soha.

Ugy legyen.

Az emlékbeszéd, különösen annak lendületes befejező része, mély hatást idézett elő s a szónokot zajosan megélték.

A következő pontot a csak nemrég létesült kath. legényegylet dalárdája töltötte ki, Áld meg Isten . . . kezdetű hazafias dallal, melyet szépen adtak elő.

Ennek elhangzása után Knapp Lajos joghallgató szavalt a következőt. A derék termetű ifjú fekete diszmagyarban, kardosan igen jól nézett ki.

Október 6. — című alkalmi költeményt szavalt megkapóan s magával ragadta a közönséget hazafias fellelkesüléssel.

Végül a ref. daloskör a Szózatot énekelte. A közönség a Hymnus hangjai mellett oszlott szét.

A jogakadémián.

Szép, disztigvált és előkelő közönség jelenlétében tartotta meg az akadémia lelkes és hazafias ifjusága a dicső vértanuk hallhatatlan emlékéit. Megjelent az ünnepélyen városunk díszes hölgyvilága és a férfiak kitünősége majdnem teljes számban. Megjelent a hazafias akadémiai tanári kar és a vezetése alatt álló ifjuság tömegesen.

A műsort Medvigy Gábor ifjusági elnök vezette, lelkesítő, szépen átgondolt megnyitó beszéde, mely imaszerű befejezésével nagy hatást gyakorolt, nyitotta meg, mely után Papp János méltatta a nap magasztos jelentőségét.

Szép szavakban festette a világi fegyverrel utáni időket, azután így folytatta:

A tehetetlen nemzet között megjelent a hóhér, Brescia hűnéja és történelmet irt. Vérell, magyar szabadsághősök lángoló szívének forró vérével irta meg hazánk történetének legsomorubb, leggyászosabb lapját. A zsarnokságnak nem volt elég alkotmányunk, szabadságunk, nem elégedett meg azzal, hogy szentségtelen kezekkel mindenünket elrabolta. Bestia lelke vért szomjazott, gondolván, hogy az ártatlan szentek vére enyhíteni fogja gaztettei miatt háborgó lelkiismeretét. A sors pedig, a mely Muhit, Mohácsot adta nekünk, Golgothát teremtett a számunkra, hogy legyen hova elzarándokolnunk, csodálni a bátrak legbátrabbjait, tanulni hazaszeretletet, önfeláldozást, megismerni és megvetni a zsarnokságot. — A kik a legújabb kor praeziológiájának utvesztőjét az okos hazafiságot, a mérsékelt lelkesedést a józan logika ellenére föltalálták, gyakran híresztelik, hogy a nemzet megbékélt a multtal, fátyolt borított a letűnt idők eseményeire. Nem igaz! Október hatodika emlékére nem lehet fátyolt borítani, a nemzet hóhéraival nem lehet megbékélni soha. Messze félszázad homályába tisztán áll előtünk a kilencez akasztófa s folyton fülünkben zug a fegyverek zaja, melylyel a többi négyet leterítették. Boríthat ezekre bármily sűrű lepel az ugynevezett okos hazafiság, azt a kilencez bitófát el nem földi, azt a fegyverropogást el nem némíthatja, mert akkor a szívet kell előbb kitépnie a magyar ember kebléből.

Beszéde további folyamán az aradi gyásznapp kiemelkedő jeleneteit adta elő s beszédét az elhunyt szabadsághősök kegyeletének ápolására buzdító szavakkal fejezte be.

A közönség a szónokot lelkesen megélték.

Szavatokkal járultak az ünnepély sekéréhez Sebő Mihály, ki *Palágyi* »A tizenhárom« és *Dukesz* István, ki ifj. *Abrányi* Kornél »Október 6« című költeményét szavalták el.

Sebő Mihály szépen hangsúlyozott, rithmikus szavaltával ért el nagy hatást.

Az ünnepély fénypontja, ugyszólván »schlágere« *Krüger* Aladár joghallgató ünnepi beszédje volt. Bátra mondhatjuk, hogy a beszéd mély tanulmányra és igaz történelmi ismeretre valló készségével nem ily szűkkörű, de egy nagyobb szabású ünnepélynek is fénypontját képezhetne volna. Az elmondott szavak hatása többször nyílt helyesléssel, a végeztével pedig percekig tartó frenetikus tapsban tört ki.

A lelkesítő beszédből kivonatokban adjuk a következőket:

Hős volt az egyik, a régi legendás vitézek korából; a ki személyesen vezeti, lelkesíti rohamra »fiatit«, a veres sapkás zászlóaljaj; a haza ellenségeit statáriummal, kiirtással biztatja, de győzelem után kegyelmes bírjuk; a kinek egy dicső szavát többre becsülik katonái a tisztí rangnál, valódi »csaták oroszlanja«, még a kivégzéskor is ő vigasztalja a zokogó lelkész: »Ne sirjon, legyen erős főtisztelendő ur!« Kettő német volt közülök; magyarul csak azt tanulták meg: »Előre!« s nem is vezényeltek mást soha; ezért kellett ifjan sirba szállniok. Kettő dúsgazdag ősi magyar családból származott, magas katonai rangban voltak már a forradalom kitörésekor; tisztársaik nem tudva választani Bécs és a haza közt, a válságos percben csaknem mind leköszöntek; ők megmaradtak s két ezredet mentettek meg a nemzeti ügynek. A tudós katonamérnök, Komárom lángeszű megerősítője, vagy városunk szülőtte, a rettentetlen, izgékony, valódi forradalmi vérmérsékletű tábornok és még annyi fényes csillag a magyar hadviselés halványuló egén — egy nap alatt mind megsemmisítve! . . .

Nem olyan nagy dolog szembenézni a halállal csatateren; hiszen dicsőség az ellenséges golyó vagy kard alatt a hazáért elvérezni. De megdöbbenés nélkül menni elébe a legesufosabb halálnemnek, amit csak egy szegényben és bosszujában tehetetlen bár győző kieszelhet s azt elszenvadni olyan lelki nyugalommal, mint a mi vértanúink: ehhez két bátorság, ehhez kell igazi hűség.

Az ilyen hősök példája nevel új hőseket, új vértanukat az igazság ügyének.

Zarándokoljunk el sirjukhoz legalább lélekben. S midőn letettük a kegyeletos megemlékezés koszoruját, szívünk magunkba lelkesedést, hazaszeretletet, hogy a mint ők, úgy mi is és minden magyar tudjon a hazáért élni és halni egyaránt.

A mely nemzetnek halni kész fia vannak, annak örök élete lesz.

A mi hőseinket is megölheték; de porukból új életre kelt Magyarország s ma biztos uton halad egy szebb jövő felé.

Áldás, békesség a vértanuk porának, dicsőség szellemöknek, a nemzet pedig éljen, virágozzék, gyarapodjék fényben és hatalomban az idők végéiglen.

Az ünnepély végeztével az ifjuság sorfalat állva várta meg a közönség levonulását, miközben hazafias dalokat énekelte.

Mikor pedig a komoly alma mater falai kiürültek, az utcán gyülekezett a jogászság és lassu menetben vonult a Uri- és Fő-utcán keresztül Szt. László-térig.

. . . És a szemekben a lelkesedés tüze, a szivekben a hazaszeretlet lángja lobogott, a mint kalaplevéve vonultak és énekeltek, a friss esti szellő pedig vitte széjjel:

»Isten áld meg a magyart!«

(A hűség kedvéért megjegyezzük, hogy a szereplőket az eloszláskor újból megélték és egy stentori hang kezdeményezése révén az egész ifjuság ajkáról visszhangzott: »*Abczug Gyulay Pál!*«

*

A középiskolák szintén megünnepelték a hazaszeretlet nagy napját.

A műsorok a következők voltak:

A gymnasiumban.

1. Nyitány. Előadta a zenekar.
2. Elnöki megnyitó. Tartotta Prág Ferencz VIII. oszt. tan., papnövendék, az Eötvös-kör elnöke.
3. Október 6. Költemény. Szavalt *Baly* László.
4. Rákóczy kesergő. Előadta a zenekar.
5. Alkalmi beszéd. Tartotta *Rotter* Salamon VII. o. tanuló.
6. Az aradi 13. Szavalt *Fehér* Adolf VIII. oszt. tanuló.
7. Rákóczy-induló. Előadta a zeneegylet.

A reáliskolában.

1. Nyitány. Tartotta dr. *Türr* Lajos tanár.
2. Szózat. Énekelte az ifjusági dalkör.
3. Alkalmi beszéd. Tartotta *Fried* Lőrincz VIII. o. tanuló.
4. Kitárom reszkető karom . . . Énekelte az ifjusági dalkör.
5. Október 6-ának emlékezete. Irt a felolvasza *Goldstein* Károly VIII. o. t.

A közs. polgári iskola ünnepélye.

A községi polgári fiúiskola az intézet dísztermében délelőtt fél 9 órakor tartotta meg a gyászünnepélyt.

A terem szépen fel volt díszítve; az emelvény felett a 13 vértanú arcképe függött koszoruba.

A gyászünnepélyt az ifjusági dalkör éneke nyitotta meg. *Beleznay* Antal vezetése alatt igen szépen énekeltek a Hymnust.

Ezután *Huszár* Károly, az intézet fiatal rokonszenves tanára lépett az emelvényre s tartotta meg eszmékben gazdag alkalmi beszédét. Különösen hatásos volt beszédének azon része, melyben tántoríthatlan hazaszeretetre buzdította a növendékeket. A szép beszédet megélték és megtapsolták.

A gyászünnepély után a r. kath. tanulók, tanáraik vezetése alatt a Szent László-templomba vonultak a gyászmisére.

A polgári iskola hazafias érzésű pedellusa: *Katona* Mihály szétosztotta a növendékek között ez alkalomra irt versét.

Iskolai finnépek Várad-Velenczén.

Az aradi tragédia 50 éves emléknapiját szépen ülte meg a velencei fi- és leányiskola is. A nemzet hőseiért mondott requiem után előbb a leányövendékek, majd a fiúk rótták le kegyelettel hálájukat az aradi vértanuk iránt. Mindkét ünnepélyen kitűnő hazafias szellem uralkodott. Nyolcz óraker vette kezdetét a lányok ünnepélye a himnus eléneklésével, mire Farkas Etelka k. a. tanítónő lépett az emelvényre és gyönyörű szavakkal ecsetelte a tanulók előtt október 6-ikának jelentőségét. A lelkes szép szóoklatot élénken megtapsolták. Zugó siker mellett szavaltta ezután Urs Mária VI. oszt. tanuló Tóth Kálmánnak Aradi gyásznapi cz. költeményét. Schönberger J. Somló Sándor szép versét adta elő gyújtó hatással, melynek czime »Éljen a szabadság!« Sebestyén Gyulának »A honvédek« cz. történeti rajzát Steiner J. olvasta fel szépen. Radványi Aladár »Arad mellett« cz. hazafias alkalmi versét Molnár Róza gyönyörűen szavaltta. Ezután egy alkalmi dramolett következett, melyet Eisenberger J., Salamon R., Farkas J. és Naldner J. adtak elő hatásosan. Az ünnepélyt Kossuth bucsujának eléneklésével zárták be.

A lányoktól a fiu övendékek ünnepi helyiségébe vonult át a közönség, mely az aradi 13 képével volt díszítve s gyászpompát öltött... Itt Bodnár János, a VI. oszt. tanítója tartotta az emlékbeszédet, hazafiságtól lángoló szavakkal mondván el a nap gyászos történetét, levonva a vértanuk hősiességét halálának hazafias tanulságát. A beszéd villányozó hatással volt a hallgatóságra, mely perczekig tapsolta a lelkes fiatal szónokot. Ezután hazafias darabok szavaltak következtek, az ünnep befejezését pedig a tanulók dalárdája Mártonffy Zoltán vezetése alatt énekelte szépen az »Áld meg Isten, áld meg e hont« című hazafias dalt.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Oktober 5. 6. 7. Népfelkelők jelentkezése a kis-város-házán reggel fél 8 óraker.
Oktober. 16. 17. Jegyzővizsgálat a megyeházán
Oktober 19. 20. 21. Ellenőrzési szemle a várban. (Közös hadsereg.)
Oktober 23. 24. 25. Ellenőrzési szemle a honvédekigé-
szítő parancsnokságnál reggel 8 óraker.

* **Schlauch bibornok az Erzsébet sanatoriumnak.** Az apostoli király Ő Felsége legmagasabb védnöksége alatt álló »Szegénysorsu tüdőbetegek Sanatorium egyesülete« részére, mely »Erzsébet királyné Sanatorium« nevet fog viselni, dr. Schlauch Lőrincz bibornok, várad-i püspök kétezer (2000) frt alapítványi összeget adott. A magy. kir. kormány már a nyilvános gyűjtés előtt 40,000 koronával megvetette a sanatorium alapját, mely immár közel 250,000 koronára növekedett. Budapest székesfőváros törvényhatósága egy 24000 □ öl területű telket engedett át a sanatorium céljaira a budakeszi szépséges erdőben.

* **Az irgalmasnének felügyelője Nagy-Váradon.** P. *Mingensdorf* lazarista atya, a gráci irgalmasnének visitatora Nagyváradra érkezett, hol meglátogatja a Sz. Vincze apácák zárdáit.

* **A város megnyert pere.** Glac Vilmos nagyvárad-i lakos pert indított Nagyvárad városa ellen, 800 frt összeg s ennek kamataiért. Állítólag ugyanis atyja, néhai Glac városi pénztárnok 800 frt letett óvadékát nem adta vissza a város. Van ugyan a város levéltárában egy nyugta, mely szerint a szintén biztosítékul atyja által letett értékpapirokkal együtt Glac Vilmos felvette a 800 frtot is, azonban a Nagyvárad-i Takarékpénztár könyvei szerint a biztosítéki összegről szóló könyvre már a

nyugta kiállítására előtt felvették a pénzt. A perben a nagyvárad-i kir. törvényszék már itélt és pedig a város javára, amennyiben Glac Vilmos felperest keresetével elutasította.

* **A miniszter köszönete a Bihar megyei Népművelési Egyletnek.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a »Bihar megyei Népművelési Egylet«-nek, azon hazafias áldozatkészségeért, melylyel a Bihar vármegyei tanterülethez tartozó ortomántannyelvű népiskolában működő tanítónak jutalmazása a magyar nyelv tanításában felmutatott sikerekért egyenkint 50—50 frtot, összesen 250 (kétszázötven) frtot adományozott, köszönetét nyilvánította.

* **Szobrot Brassai Sámuelnek.** A kolozsvári Brassai-emlékbizottság gyűjtő ivet küldött a tanácshoz, hogy Brassai Sámuel e páratlan hosszú életét a nemzet közművelődésének szentelő a magyar tudományos világ nesztorának síremlékére törvényhatósága területén gyűjtést indítson. Hisszük, hogy Nagyvárad város közönsége is hozzájárul a síremlék felállításának költségeihez.

* **A tanítók adománya a honvédeknek.** A velencei közélet vezetői, a derék tanítói kar az idén gyászmisével akarta megülni az október 6-iki szomorú napot. Markovits Pál kezdeményezésére mintegy 8 frtot adakoztak össze a férfi és női kollégák. A kegyeletes célra összegyűjtött összeget azonban a városrész derék lelképásztora Gábrilly Lajos, azzal a szép indokolással, hogy: »magyar pap s pénzért nem mondhat misét a nemzet hős mártyrjaiért«, nem fogadta el. Ennélfogva a velencei tanítószegély a pénz hova fordítása dolgában ugy határozott, hogy azt egy az eredetivel rokon célra, a helybeli 48-as honvéd egyesület szűkös tagjainak segélyezésére fordítja. Hazafias szellemű derék tanítóink nemes adományára joggal alkalmazható a költő mondása: »Minden Demosthenesnél szebben beszél a tett.«

* **Szerencsétlenül járt gyógyszerész.** A vadász-szenvedélynek ismét újabb áldozata van. Finny Béla, a budapesti kig. ó-gyógyszertár tulajdonosa néhány nap előtt Lacházán vadászott. A szenvedélyes vadász e sportját majdnem életével fizette meg. Saját vigyázatlansága következtében ugyanis fegyvere elsült s a golyó oly erővel furódott jobb lábába, hogy azt még a helyszínen amputálni kellett. Szerencséjére a vadászaton több budapesti orvos barátja is részt vett s ezek Finny jalkiállítására a helyszínrre rohantak, hol Finnyt vérében féláljultan találták. A szerencsétlenül járt gyógyszerészt azonnal a műtét után kocsin Budapestre vitték a Ferencz József kereskedelmi kórházba, a hol Bartha Gábor tanár és dr. Boros Ernő vették kezelés alá.

* **Eljegyzés.** Neudert Alajos cs. és kir. őrmester eljegyezte Gáll Ilonka kisasszonyt, Gáll László kedves, szép leányát.

* **Jegyző vizsgálat.** Bihar vármegye székházában október hó 16. és 17-én jegyzővizsgálat lesz, Szunyogh Péter alispán elnöklete alatt. Az első napon az írásbeli, a második napon a szóbeli vizsgálatokat tartják meg.

* **Hegyköz-ujlaki virtus Nagyváradon.** Ez a Várad melletti község arról nevezetes, hogy a lovaknak csak volt farka, meg hogy a benszültött legények verekedése immár megszerte híres. Hogy pedig ezt ne csak Ujlakon bámulják, arról gondoskodtak. Tegnap délután berukkoltak a regruták. Ujlakról is jött vagy 6 drb. és elkísérte őket Petri Imre immár kiszolgált közbaka. Egész jövet szép csendesen megfértek egymással, de a mint Hidegser-utcán jöttek és éppen hogy kifordultak volna a Fő-utczára, egyszerre mintha összebeszéltek volna mind a hat neki ment Petrinek és kö-

vekkal, tégladarabokkal, ököllel, lábbal amugy Isten igazában, a fején tátongó hatalmas sebbel abba hagyták. A nagy lármára többen a sarki rendőrért futottak, de az flegmatikusan kijelentette, hogy nem ártja magát a parasztok dolgába. — Petrinek különben a nagy veresztésen kívül semmi baja sincs. A feje horpadt, de hál' Istennek nem sántit.

* **Jóváhagyott Krivány-pótadó.** Krivány sikkasztásainak fedezésére Aradvármegye törvényhatósága tavaly 2 százalékos pótadót szavazott meg. Azóta ez a határozat ott hevert a belügyminiszteriumban s csak nem rég került vissza — jóváhagyva. A miniszteri jóváhagyó iratot az őszi közgyűlés elé terjeszti az alispán.

* **A torontáli állapotok.** A torontáli állapotok ez év januárjában sokat voltak szellőztetve a sajtóban. A Budapesti Hírlap több cikkben foglalkozott velük és Rónay Jenő főispánnal, aminek következménye az lett, hogy a vármegye akkori rendkívüli közgyűlésén Demkó Endre keményen megtámadta e cikkek sugalmazóját, aminek következtében Dániel László volt torontáli alispán, majd nórádi főispán provokálta Demkót, a kivél pisztolypárbajt vívott. A nagybecskereki törvényszék mind Demkót, mind Dániel Lászlót párviadal vétsége miatt három-három napi államfogházra ítélte.

* **Franciaország hivatalnokai.** Franciaországnak van a legtöbb hivatalnok a világ összes országai között. 1846-ban 180.000 állami hivatalnok és alkalmazottja volt, 245 millió fizetéssel; 1873-ban már 285.000 340 millió fizetéssel; 1898-ban pedig 416.000 627 millió fizetéssel. Franciaországban minden 1000 lakosra 11 állami hivatalnok és alkalmazott esik. Utána a legnagyobb rekordot Belgium éri el, ahol 1000 lakosra 8 hivatalnok esik, Ausztria-Magyarországban minden 1000 lakosra csak 2 állami hivatalnok és alkalmazott esik.

* **Rumán petroleum.** A »Romania Economika« jelenti szept. 30-iki keletről: A »Steau Romana« egyik campinai petroleumforrásából kedden d. u. 2 óraker kőolaj-erupció kezdődött, mely csütörtök reggelig tartott, elannyira, hogy a Prahova partján töltésekből alakított ideiglenes tavakat szakadatlanul nagyobbítani kellett és már-már attól tartottak, hogy a kőolaj átszakítja a töltést és a Prahova ömlik. A forrás az említett idő alatt 2 millió kgr. (200 kocsi rakomány) kőolajat vetett felszínre; két hét előtt hasonló erupció alkalmával 150 kocsi rakomány, a mult év folyamán pedig 2000 kocsi rakomány petroleumot szolgáltatott. Megemlítjük ennek kapcsán, hogy a kőolajarak hanyatlása folytán a kisebb forrástulajdonosok kartelt készülnek kötni. Később esetleg kiviteli szövetezetet is alakítanak, de ezt csak a »Steau Romana«-val, az egyedüli nagyobb szabásu rumán petroleumkiviteli vállalattal egyetértve tehetnék. Eddig a »Steau Romana« nem vett részt a karteltárgyalásokon.

IRODALOM.

— »**Ünnepi és alkalmi szent beszédek.**« (IV. gyűjtemény) Irta: dr. Karsch Lollion derecskei plébános. 216 lap.

A galambösz író, kinek derült ifju arca az örök tavaszt, termékeny és munkás agya az aratásra érett, arany teli kalászokat juttatja eszünkbe: ismét egy eredeti munkával örvendeztette meg tanulni vágyó ifjuságot. Igen! mert ő okosan tanít és tőle mindenki sokat tanulhat. — A jelen munka a 14-ik eredeti munkája szerzőnknek. Kell-e reklám ennél nagyobb?! Vagy szüksége van neki ilyenre. Hiszen ő maga írja munka jegyzékei után az utolsó lapon: »Az elszámolt munkák közül jelen munkán kívül csak *A Tékozló Fiu* című kapható még.« Nem is azért ismertem, hogy előfizetők toborzzak számára, mert ehhez csekély az én tollam, hanem hogy hálás legyek a nyert tanulmányért, mit e nagybecsű munka átolvasásából merítettem. — 50 szent

Muraviev Párisban.

Páris, okt. 6. A Siécle jelentése szerint Muraviev gróf orosz külügyminiszter Párisba érkezik, hogy a francia külügyminiszterrel különféle külpolitikai kérdésekről, a melyek Oroszországot és Franciaországot érdeklik, tanácskozzék. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.**Sertésvész Mező-Telki községbe.**

Az élesdi főszolgabíró értesítette Nagyvárad városát, hogy Mező-Telki község az ott járványosan fellépett sertésvész miatt hatósági zár alá vétetett.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. okt. hó 26-ik napján tartott vásárban eladott természetények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 7.40—7.60. Kétszeres buza 5.70—6.10. Rozs 5.60—6.—. Arpa 5.——5.40. Zab 4.50—4.70. Tengeri: 4.20—6.10. Borsó 14.—. Lencse 15.—. Bab 6.20. Köleskása 11.50, Burgonya 1.30. 100 kiló lángliszt 14.50, zsemlyeliszt 14.—, fehérkenyér liszt 13.—, barnakenyér liszt 12.—, széna fuvarral 1.80, szalma 50. Szalonna 54.—, 6 kiló zsup-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. búkkfa 3.20, tölgyfa 3.—, cserfa 3.35. 100 kiló marhahus 48.—, öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —60. Uj-bor —44. Pálinka —32, Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kőso 10.70 nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 34.—, uj bor 26.—, mész 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendernag 10.—. köles —.—, repce —.—, dió 14.—, mogyoró —.—, aszalt

szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —.—, szalonna 60, sertéshus 52, juh-hus 34, veres hagyma 7, fog-hagyma 24, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. búkköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. október 3-ról. Egy pár első rendű jármás ökör 320—345, egy pár másodrendű jármás ökör 245—285, egy pár harmadrendű jármás ökör 130—230, 1 drb fejős tehén 55—110. 1 drbvágó ökör 250 kgr. 73—93. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 52—76, 1 drb. veres borju 13—20, 1 drb. fél éves borju 17—23, 1 drb egy éves borju 24—32, két éves borju 32—64, 1 drb hizott sertés 42—73, 1 pár fél éves 19—23 1 pár egy éves sertés 32—42, 1 pár két éves serés 44—68, egy drb igás ló 60—120, 1 pár ökrbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16, 1 pár bojubőr 5—8, 1 pár lóbor 6—10.

Forgalmi kimutatás 1899. évi október 3-ról. Tiszta buza körülbelül 3800 hltr, kétszeres buza 800 hltr, rozs 1700 hltr, árpa 900 hlt, zab 700 hltr, tengeri 850 hltr, burgonya 800 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 110 drb, félhizott 120, sovány 130, süldő 220, malac: 350, hizott marha 18, jármás ökör 430, fejős tehén 260, borju 200, bivaly 14, juh és kecske 160, ló 318.

Reich Jenő és Társa**Tőzsde jelentése.**

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, október 6.

Az irányzat nyugodt.	
Osztrák hitel	368. ¹ / ₂
Magyar hitel	372. ³ / ₄
Allamvasut	339.—
Rimamurányi	336. ¹ / ₂
Magyar jelzálog	235.—
Salgótarjáni	341.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	251. ¹ / ₂

Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Délivasut	65.08

Határidők.

Budapest, október 6.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 35,000, mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	8.33
Buza áprilisra	8.77
Uj tengeri	5.17
Rozs okt.	6.65
Zab okt.	4.98
Káposzta, repce, aug.	—

Bécs, október 6.

Az irányzat csendes.

Osztr. hitel	861.10
Magyar hitel	865.25
Allamvasut	329.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. október 6-én

Magyar aranyjárdék 4%	115.90
Magyar koronajárdék	93.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,70%	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,70%	99.25
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	119.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	92.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.75
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	96.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	161.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.50
Osztrák járdék papirban	99.10
Osztrák járdék ezüstben	99.—
Osztrák járdék aranyban	117.25
Osztrák korona járdék	99.—
Osztrák államsorsjegyek	135.—
Osztrák magyar bankrészevény	900.—
Magyar hitelbankrészevény	364.50
Osztrák hitelintézeti részevény	361.—
Párisi vista	328.25
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	90.57
Németbirodalmi márka	124.10
London vista	47.85
20 márkás arany	14.79

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Alkalmi vétel! Olcsó eladás!

A t. cz. közönség tudomására hozom, hogy a helybeli piacon **Bémer-tér** (Lévay-palota) volt Haraszti-féle áruraktárt megvettem és azt saját czégem alatt eladásra hozom.

Raktáron vannak: gyönyörű **ruhaszövetek** és **selymek**, **diszkellékek** és **bársonyok**, **szőnyeg** és **függönyök**, **női** és **férfi fehérneműek**, **zsebkendők** és **harisnyák**, továbbá **férfi nyakkendők**, **esőernyők**, **kitűnő keztyűk**.

A felsorolt árucikkek **szigoruan szolid, olcsó szabott árak** mellett **kaphatók**. — Számos látogatásért esedezik

kiváló tisztelettel

Flegman Ármin.

Zöldfa-utczai üzletemben

női- és leány felöltők

rengeteg választékban kaphatók.